

OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2010 Rhif 2839 (Cy.233)

**GOFAL CYMDEITHASOL, CYMRU
PLANT A PHOBL IFANC, CYMRU**

Gorchymyn Eithriadau Gwarchod
Plant a Gofal Dydd (Cymru) 2010

Gwnaed - - - - 25 Tachwedd 2010
Yn dod i rym - - 1 Ebrill 2011

Mae Gweinidogion Cymru yn gwneud y Gorchymyn canlynol drwy arfer y pŵer yn adran 19(4) a (5) ac adran 74(2) o Fesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010(1).

RHAN 1 **E+W**

Enwi, cychwyn, dehongli a chymhwyso **E+W**

1.—(1) Enw'r Gorchymyn hwn yw Gorchymyn Eithriadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd (Cymru) 2010, a daw i rym ar 1 Ebrill 2011.

(2) Mae'r Gorchymyn hwn yn gymwys o ran Cymru.

(3) Yn y Gorchymyn hwn—

mae “mangre” (“*premises*”) yn cynnwys unrhyw le ac unrhyw gerbyd;

ystyr “mangre ddomestig” (“*domestic premises*”) yw unrhyw fangre a ddefnyddir yn gyfan gwbl neu'n bennaf fel annedd breifat;

ystyr “Mesur 2010” (“*the 2010 Measure*”) yw Mesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010;

ystyr “perthynas” (“*relative*”) yw taid, nain, brawd, chwaer, ewythr neu fodryb (naill ai o waed cyfan neu o hanner gwaed neu drwy briodas neu bartneriaeth sifil) neu lys-riant;

mae “rhiant” (“*parent*”) yn cynnwys person nad yw'n rhiant, ond sydd â chyfrifoldeb rhiant dros blentyn.

(4) Onid yw'n ymddangos bod bwriad i'r gwrthwyneb, mae geiriau yn y ffurf unigol yn cynnwys y ffurf luosog, a geiriau yn y ffurf luosog yn cynnwys y ffurf unigol.

Gwybodaeth Cychwyn

I1 Ergl. 1 mewn grym ar 1.4.2011, gweler [ergl. 1\(1\)](#)

RHAN 2 **E+W**

Eithriadau gwarchod plant

2. Nid yw person sy'n gofalu am blentyn [^{F1}o dan ddeuddeng oed] mewn mangre ddomestig er mwyn gwobr yn gweithredu fel gwarchodwr plant at ddibenion Rhan 2 o Fesur 2010, yn yr amgylchiadau a ddisgrifir [^{F2}yn erthyglau 3 i 7 ac 16 o'r Gorchymyn hwn.]

Diwygiadau Testunol

- F1** Geiriau yn [ergl. 2](#) wedi eu hamnewid (1.4.2016) gan [Gorchymyn Eithriadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd \(Cymru\) \(Diwygio\) 2016 \(O.S. 2016/96\)](#), [ergl. 1\(2\)](#), **3(a)**
- F2** Geiriau yn [ergl. 2](#) wedi eu hamnewid (1.4.2016) gan [Gorchymyn Eithriadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd \(Cymru\) \(Diwygio\) 2016 \(O.S. 2016/96\)](#), [ergl. 1\(2\)](#), **3(b)**

Gwybodaeth Cychwyn

I2 Ergl. 2 mewn grym ar 1.4.2011, gweler [ergl. 1\(1\)](#)

3.—(1) Nid yw person sy'n gofalu am blentyn yn gweithredu fel gwarchodwr plant os yw'r person hwnnw—

- (i) yn rhiant neu'n berthynas i'r plentyn; neu,
- (ii) yn rhiant maeth ar gyfer y plentyn.

(2) Yn yr erthygl hon, mae “rhiant maeth” (“foster parent”) yn cynnwys person y lleolwyd plentyn gydag ef, gan awdurdod lleol neu sefydliad gwirfoddol, neu berson sy'n maethu plentyn yn breifat.

Gwybodaeth Cychwyn

I3 Ergl. 3 mewn grym ar 1.4.2011, gweler [ergl. 1\(1\)](#)

4. Nid yw person yn gweithredu fel gwarchodwr plant os nad yw'r cyfnod, neu gyfanswm y cyfnodau, yn ystod unrhyw un diwrnod pan fo'r person yn gofalu am blant yn fwy na dwy awr.

Gwybodaeth Cychwyn

I4 Ergl. 4 mewn grym ar 1.4.2011, gweler [ergl. 1\(1\)](#)

5.—(1) Pan fo person sy'n cael ei gyflogi —

- (a) (i) i ofalu am blentyn neu grŵp o sibliogiaid ar gyfer rhieni (“y rhieni cyntaf”), neu
- (ii) i ofalu am ail blentyn neu grŵp o sibliogiaid ar gyfer rhieni (“yr ail rieni”) yn ychwanegol at y plant y gofelir amdanynt ar gyfer y rhieni cyntaf, a
- (b) yn gofalu am y plant o dan sylw yn gyfan gwbl neu'n bennaf yng nghartref neu gartrefi'r rhieni cyntaf neu'r ail rieni,

nid yw'n gweithredu fel gwarchodwr plant.

(2) Yn yr erthygl hon—

- (a) ystyr “cael ei gyflogi” (“*employed*”) yw cael ei gyflogi naill ai o dan gontract cyflogaeth neu o dan gontract ar gyfer gwasanaethau;
- (b) mae “rhiant” (“*parent*”) yn cynnwys person sy'n berthynas i'r plentyn;
- (c) mae “grŵp o sibliogiaid” (“*sibling group*”) yn cynnwys hanner-brodyr a hanner-chwiorydd.

Gwybodaeth Cychwyn

I5 Ergl. 5 mewn grym ar 1.4.2011, gweler [ergl. 1\(1\)](#)

6. Nid yw person yn gweithredu fel gwarchodwr plant os yw'r person hwnnw yn gofalu am y plentyn am gyfnod nad yw'n cychwyn tan ar ôl 6pm ar unrhyw un diwrnod ac sy'n dod i ben cyn 2am y diwrnod canlynol.

Gwybodaeth Cychwyn

I6 Ergl. 6 mewn grym ar 1.4.2011, gweler [ergl. 1\(1\)](#)

7.—(1) Nid yw person yn gweithredu fel gwarchodwr plant os yw'r person hwnnw yn gofalu am blentyn neu blant fel rhan o'r broses o fod yn gyfaill i rieni'r plentyn hwnnw neu'r plant hynny ac os na chaiff unrhyw daliad ei wneud am y gwasanaeth.

(2) Yn yr erthygl hon ystyr “taliad” (“*payment*”) yw taliad o arian neu'r hyn sy'n werth arian ond nad yw'n cynnwys darparu nwyddau neu wasanaethau.

Gwybodaeth Cychwyn

I7 Ergl. 7 mewn grym ar 1.4.2011, gweler [ergl. 1\(1\)](#)

RHAN 3 E+W

Eithriadau gofal dydd i blant

8. Nid yw person, sy'n darparu gofal i blant [^{F3}o dan ddeuddeng oed] mewn mangre annomestig, yn darparu gofal dydd at ddibenion Mesur 2010 yn yr amgylchiadau a ddisgrifir [^{F4}yn erthyglau 9 i 16 o'r Gorchymyn hwn.]

Diwygiadau Testunol

- F3** Geiriau yn [ergl. 8](#) wedi eu hamnewid (1.4.2016) gan [Gorchymyn Eithriadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd \(Cymru\) \(Diwygio\) 2016 \(O.S. 2016/96\)](#), [ergl. 1\(2\)](#), **4(a)**
- F4** Geiriau yn [ergl. 8](#) wedi eu hamnewid (1.4.2016) gan [Gorchymyn Eithriadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd \(Cymru\) \(Diwygio\) 2016 \(O.S. 2016/96\)](#), [ergl. 1\(2\)](#), **4(b)**

Gwybodaeth Cychwyn

I8 Ergl. 8 mewn grym ar 1.4.2011, gweler [ergl. 1\(1\)](#)

9. Nid yw person yn darparu gofal dydd pan ddarperir y gofal gan y person hwnnw yn y fangre o dan sylw ar nifer llai na 6 o ddiwrnodau mewn unrhyw flwyddyn galendr, a bod y person hwnnw wedi hysbysu Gweinidogion Cymru mewn ysgrifen cyn defnyddio'r fangre o dan sylw am y tro cyntaf yn y flwyddyn honno.

Gwybodaeth Cychwyn

I9 Ergl. 9 mewn grym ar 1.4.2011, gweler [ergl. 1\(1\)](#)

10. Nid yw person yn darparu gofal dydd os nad yw'r cyfnod neu gyfanswm y cyfnodau pan ofelir am blant mewn mangre, yn ystod unrhyw un diwrnod, yn hwy na dwy awr.

Gwybodaeth Cychwyn

I10 Ergl. 10 mewn grym ar 1.4.2011, gweler [ergl. 1\(1\)](#)

11. Nid yw person yn darparu gofal dydd os darperir y gofal i blentyn [^{F5}sy'n cael gwasanaeth cartref gofal, o fewn ystyr Rhan 1 o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016, mewn lle y darperir gwasanaethau o'r fath ynddo yn gyfan gwbl neu'n bennaf i blant ac y mae person wedi ei gofrestru o dan Ran 1 o'r Ddeddf honno mewn cysylltiad ag ef].

Diwygiadau Testunol

F5 Geiriau yn [ergl. 11](#) wedi eu hamnewid (2.4.2018) gan [Rheoliadau Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol \(Cymru\) 2016 \(Diwygiadau Canlyniadol i Is-ddeddfwriaeth\) 2018 \(O.S. 2018/48\)](#), rhl. 1(2), [Atod. 1 para. 25\(2\)](#)

Gwybodaeth Cychwyn

I11 Ergl. 11 mewn grym ar 1.4.2011, gweler [ergl. 1\(1\)](#)

[^{F6}11A. Nid yw person yn darparu gofal dydd pan ddarperir y gofal i blentyn sy'n cael gwasanaeth llety diogel (o fewn ystyr Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016) mewn man lle y darperir gwasanaethau o'r fath ac y mae person wedi ei gofrestru mewn cysylltiad ag ef o dan Ran 1 o'r Ddeddf.]

Diwygiadau Testunol

F6 Ergl. 11A wedi ei fewnosod (29.4.2019) gan [Rheoliadau Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol \(Cymru\) 2016 \(Diwygiadau Canlyniadol i Is-ddeddfwriaeth\) 2019 \(O.S. 2019/237\)](#), rhl. 1(2), [Atod. 1 para. 19\(2\)](#)

12. Nid yw person yn darparu gofal dydd pan ddarperir y gofal i blentyn a letyir mewn—

- (a) [^{F7}lle y darperir gwasanaeth cartref gofal ynddo, o fewn ystyr Rhan 1 o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016, yn gyfan gwbl neu'n bennaf i bersonau sy'n 18 oed neu drosodd],
- (b) ysbyty fel claf, neu
- (c) [^{F8}lle y darperir gwasanaeth canolfan breswyl i deuluoedd ynddo, o fewn ystyr Rhan 1 o Ddeddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016],

yn rhan o weithgarwch y sefydliad o dan sylw, naill ai gan ddarparwr y sefydliad yn uniongyrchol neu gan berson a gyflogir ar ran y darparwr.

Diwygiadau Testunol

- F7** Geiriau yn [ergl. 12\(a\)](#) wedi eu hamnewid (2.4.2018) gan [Rheoliadau Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol \(Cymru\) 2016 \(Diwygiadau Canlyniadol i Is-ddeddfwriaeth\) 2018 \(O.S. 2018/48\), rhl. 1\(2\), Atod. 1 para. 25\(3\)\(a\)](#)
- F8** Geiriau yn [ergl. 12\(c\)](#) wedi eu hamnewid (2.4.2018) gan [Rheoliadau Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol \(Cymru\) 2016 \(Diwygiadau Canlyniadol i Is-ddeddfwriaeth\) 2018 \(O.S. 2018/48\), rhl. 1\(2\), Atod. 1 para. 25\(3\)\(b\)](#)

Gwybodaeth Cychwyn

- I12** Ergl. 12 mewn grym ar 1.4.2011, gweler [ergl. 1\(1\)](#)

13.—(1) Nid yw person yn darparu gofal dydd pan ddarperir y gofal mewn gwesty, tŷ llety neu sefydliad cyffelyb arall, i blentyn sy'n aros yn y sefydliad hwnnw—

- (a) pan fo'r ddarpariaeth yn digwydd yn unig rhwng 6 pm a 2 am; a
- (b) pan na fo'r person, neu yn ôl y digwydd, unrhyw unigolyn sy'n cael ei gyflogi ganddo, sy'n darparu'r gofal yn gwneud hynny i fwy na dau gleient gwahanol ar yr un pryd.

(2) At ddibenion is-baragraff (1)(b), ystyr “cleient” (“*client*”) yw person y darperir gofal i blentyn ar ei gais (neu bersonau, ar eu cais ar y cyd).

Gwybodaeth Cychwyn

- I13** Ergl. 13 mewn grym ar 1.4.2011, gweler [ergl. 1\(1\)](#)

14.—(1) Nid yw person yn darparu gofal dydd pan ddarperir y gofal i blant mewn ysgol, a'r ddarpariaeth o ofal yn digwydd yn achlysurol mewn cysylltiad â darparu addysg.

- (2) yn yr erthygl hon ystyr “ysgol” (“*school*”) yw—
  - (i) ysgol a gynhelir o fewn yr ystyr a roddir i “maintained school” yn adran 39 o Ddeddf Addysg 2002(2); [^{F9}neu]
  - (ii) ysgol annibynnol; ^{F10}...

^{F10}(iii) .....

Diwygiadau Testunol

- F9** Gair yn [ergl. 14\(2\)](#) wedi ei fewnosod (1.9.2021) gan [Rheoliadau Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg \(Cymru\) 2018 \(Diwygiadau Canlyniadol\) \(Rhif 2\) 2021 \(O.S. 2021/933\), rhlau. 1, 3\(2\)\(a\)](#)
- F10** Ergl. 14(2)(iii) ac gair wedi ei hepgor (1.9.2021) yn rhinwedd [Rheoliadau Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg \(Cymru\) 2018 \(Diwygiadau Canlyniadol\) \(Rhif 2\) 2021 \(O.S. 2021/933\), rhlau. 1, 3\(2\)\(b\)](#)

Gwybodaeth Cychwyn

I14 Ergl. 14 mewn grym ar 1.4.2011, gweler [ergl. 1\(1\)](#)

15.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (2), nid yw person yn darparu gofal dydd pan fo'n hyfforddi neu'n dysgu mewn gweithgaredd o fath a restrir ym mharagraff (3) ac mae unrhyw ofal a ddarperir iddo yn digwydd yn achlysurol mewn cysylltiad â'r hyfforddi neu'r dysgu hwnnw.

(2) Nid yw'r eithriad yn yr erthygl hon yn gymwys —

- (a) os yw'r plant islaw 5 oed ac yn bresennol am fwy na phedair awr y dydd; neu—
- (b) os yw'r person yn cynnig hyfforddi neu ddysgu mewn mwy na dau o'r mathau o weithgaredd a restrir ym mharagraff (3).

(3) Y mathau o weithgaredd yw—

- (a) chwaraeon;
- (b) celfyddydau perfformio;
- (c) celfyddydau a chrefftau;
- (ch) cymorth ar gyfer astudiaethau ysgol neu waith cartref;
- (d) astudiaethau crefyddol neu ddiwylliannol.

Gwybodaeth Cychwyn

I15 Ergl. 15 mewn grym ar 1.4.2011, gweler [ergl. 1\(1\)](#)

[^{F11}**16.**—(1) Nid yw person yn darparu gwasanaeth gwarchod plant neu ofal dydd os ac i'r graddau—

- (a) mai dim ond darparu gwasanaeth ieuentid i bobl ifanc sydd wedi cyrraedd un ar ddeg oed y mae'r person; a
- (b) bod unrhyw ofal a ddarperir yn digwydd yn achlysurol mewn cysylltiad â darparu'r gwasanaeth ieuentid hwnnw.

(2) Yn yr erthygl hon ystyr “gwasanaeth ieuentid” (“*youth service*”) yw gweithgaredd o fath a restrir ym mharagraff (3).

(3) At ddibenion paragraff (2), y mathau o weithgaredd yw'r rhai—

- (a) sy'n annog, yn galluogi neu'n cynorthwyo pobl ifanc sydd wedi cyrraedd un ar ddeg oed i gymryd rhan yn effeithiol:
  - (i) mewn gweithgareddau hamdden;
  - (ii) mewn addysg a hyfforddiant;
  - (iii) ym mywyd eu cymunedau; a
- (b) pan na fo'n ofynnol i'r person ifanc dalu am gymryd rhan mewn gweithgaredd o'r fath neu pan fo'n ofynnol iddo dalu swm nominal yn unig am wneud hynny.]

Diwygiadau Testunol

F11 Ergl. 16 wedi ei fewnosod (1.4.2016) gan [Gorchymyn Eithriadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd \(Cymru\) \(Diwygio\) 2016 \(O.S. 2016/96\)](#), erglau. 1(2), 5

25 Tachwedd 2010

Huw Lewis
Y Dirprwy Weinidog dros Blant o dan awdurdod
y Gweinidog dros Blant, Addysg a Dysgu Gydol
Oes, ar ran Gweinidogion Cymru

EXPLANATORY NOTE

(Nid yw'r nodyn hwn yn rhan o'r Gorchymyn)

Mae'r Gorchymyn hwn yn pennu eithriadau i'r hyn sy'n gynwysedig yn y diffiniadau o “gwarchod plant” neu “gofal dydd i blant” at ddibenion Rhan 2 o Fesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010 (“Mesur 2010”).

Mae adrannau 21 a 23 o Fesur 2010, yn eu trefn, yn gwneud yn ofynnol bod gwarchodwr plant a pherson sy'n darparu gofal dydd i blant yn cofrestru gyda Gweinidogion Cymru. Mae adran 19(2) a (3) yn diffinio “gwarchod plant” a “gofal dydd i blant”. Mae adran 19(4) a (5) yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru bennu amgylchiadau pan fydd person, y byddai ei weithgarwch fel arall yn dod o fewn un o'r diffiniadau, wedi ei eithrio o'r diffiniad hwnnw ac o ganlyniad na fydd yn ofynnol iddo gofrestru.

Newidiadau i ddeddfwriaeth:

Ar hyn o bryd nid oes unrhyw effeithiau heb eu gweithredu yn hysbys ar gyfer y Gorchymyn Eithriadau Gwarchod Plant a Gofal Dydd (Cymru) 2010.